

ADATTÁR.

A kassai könyvnyomtatás történetéhez az 1848—49 szabadságharc korából.

I.

1848. febr. hó 4.

Nemes Városi Tanács!

Werfer Károly ama nyilatkozata iránt, miszerint az *Ábrázolt Folyóiratnak*, melynek kiadására a m. é. Augusztus 10-én 32868 sz. a. kelt intézvénynél fogva engedelmet nyert, szerkesztését maga kívánja vinni, semmi észrevétel elő nem fordulván, az miszerint folyamodó említett folyóiratának szerkesztését az e részben fenálló rendelkezések legszigorúbb megtartása mellett önmaga vigye, megengedtetik s ugyanerről e városi tanács m. é. Octóber 22. 6900. sz. a. kelt felirata folytán említett Werfer Károly kellő értesítettése végett tudósítatik. Kelt Budai a m. kir. helytartótanács ezernyolcszáznegyvennyolcadik évi Boldogasszony hó negyedikén tartott üléséből.

E városi tanácsnak jóakarói

gróf Zichy Ferenc.

Nyékly Mihály.

br. Mednyánszky Eduárd.

Kassa városának.

II.

Alább írt ezennel elismerem, hogy a nagyméltóságú magyar királyi Helytartó Tanácsnak a sajtószabadság tárgyában folyó évi bőjtmás hó 16-án 12952-ik szám alatt kelt s e város tanácsához intézett k. közintézvényéhez mellékelt sajtószabályokat két példányban átvevén, azoknak szoros megtartására elnökileg intettem, melyeknek is pontos megtartására magamat ezennel kötelezem.

Kelt Kassán Mártzius 20-án 1848. esztendőben.

Idősbb Ellinger István.

III.

Tekintetes Tanács!

E város kebelében 40 éveken át királyi szabadalom mellett fennálló könyvnyomdám az 1847/8-ik 18-ik törvénycikk 37-ik §. értelmében kiadott s velem küldöttség útján közölt ministeri rendelet következtében biztosítandó, a Tekintetes Tanácsnak esedezem, miszerint *Ellinger István könyvnyomda* címemnek az 1840-ik évi 16-ik törvénycikk értelmében bejegyeztetését, egyszersmind kiadási s jegyzéki könyvemnek meghiteltetését elrendelni kegyeskedjék. Kellő tisztelettel maradván a Tek. Tanács

alázatos szolgája

Ellinger István

könyvnyomda-tulajdonos.

IV.

Kassa város közönségének.

Városuk kebelében levő kö- és könyvnyomdák, továbbá az ott megjelenő lapokról tett feljelentése folytán értesítem a hatóságot:

Miként a sajtótörvény világos szavai szerint csak azon lapok tartoznak biztosítékot tenni, melyek politicalai tárgyakkal foglalkoznak; más lapok pedig nem.

Ezen biztosítéknak azonban vagy készpénzben vagy kettős értékű fekvő vagyonra betáblázott kötelezvényben kell letétetnie.

A hatóság tehát ilyen biztosítékot kívánjon a *Képes Ujság* és *Illustrierte Zeitung* kiadójától, mivel az általa ajánlott ingatlant biztosítékul törvény szerint elfogadni nem lehet.

S mivel már a törvény által kiszabott két hónap eltelt, ha az irt hirlapok kiadói nem lennének képesek biztosítékot azonnal tenni, a hatóságnak kötelessége az irt lapok kiadását a nyomdatulajdonosokkal, tudatandó tilalom útján s törvény értelmében gátolni.

A nyomdákat illetőleg pedig értesítem önöket, miként a törvény szelleme szerint a régibb nyomdák is épen úgy tartoznak biztosítékot adni, mint az újak, mivel sajtóvétség esetében szintűgy marasztathatnak el.

Azonban nyomdákra is kiterjesztetik a sajtótörvény azon rendelete

mely szerint a biztosíték nemcsak készpénzben, de kettős értékű vagyona betáblázott kötelezvényben is lehetendő.

Meghagyom tehát a hatóságnak, hogy a kebelében levő nyomdákától a biztosítékot ily értelemben haladék nélkül és felelet terbe alatt¹ megkivánni és az eredményt bejelenteni kötelességének ismerje.

Kelt Budapesten Június 16-án 1848.

Belügyminiszter.
Szemere Bertalan.

V.

Kassa város közönségének.

Miután Werfer József a *Képes* és *Illustrirte Ujságoknak* politikai oldalát megszüntette, többé lapjától biztosítékot adni nem tartozik.

Hanem a hatóságnak kötelessége leendő felvigyázni és amint tapasztalandja, hogy az irt lapok politikai tárgyakkal foglalkoznak, azonnal alkalmazni fogja a kiadó ellen a sajtótörvény 31. §-ban megszabott büntetést.

Werfer József által letett nyomdabiztosítéki pénz kezelése iránt a törvény rendelkezvén, arra nézve semmi utasításom sincs. Hanem a Molnár János által ajánlott jótállást csak úgy lehet elfogadni, ha az fekvő vagyona lesz betáblázva és a vagyon becsérték kétannyi lesz, mint a biztosítéki összeg.

A többi nyomdáknak pedig a biztosíték letételére semmi további halasztást adni nem lehet, hanem a biztosíték letételéig bezárva maradjanak.

Kelt Budapesten Július 22-én 1848.

Belügyminiszter
Szemere Bertalan.

VI.

Méltóságos Desőfi Ferenc gróf úr, szabad Kassa városa tisztelt polgármesterének alázatos tisztelettel.

Tisztelt Polgármester Úr,

Méltóságos Gróf!

Az eddig általam kiadott és szerkesztett *Képes Ujságnak*, melynek ezutáni kiadhatását a t. városi hatóság felsőbb helyről érkezett rendel-

¹ Az aláhuzott sorok SZEMERE írása a rendelet alsó szélén, tehát fáradtságot vett magának s átolvasta.

kezés következtében, amennyiben az a politikát mellőzve jelenend meg, biztosíték töke nélkül is elrendelni méltóztatott, jövődöbeni szerkesztését személyemről Tichi Ferenc úrra, kinek lakása Forgács-utca Szakmáry-féle ház, midőn átruháznám, erről az 1847—48. 15. t. c. III. fejezete értelmében jelentést tenni kötelességemnek tartottam.

Ki is alázatos jelentésem mellett maradtam Tisztelt Polgármester Urnak

1848 Augustus 12-én.

alázatos szolgálója

Werfer József nyomdász,
lakik: Moll József házában
Nagy-utcán 116. sz. alatt.

Tichi Ferenc

Képes Ujság szerkesztője.

VII.

Desewffi Ferencz polgármester úrnak

Kassán.

Madarász László úr honvédelmi bizottmányi tag az Erdélyből Debreczenbe szállított sajtóhoz az 1. alatt idemellékelt jegyzékben kitett linea mennyiséget kívánván küldetni, felkérem önt, hogy ezt Kassán az álladalom költségén bármikép megszerezve, Debreczenbe Madarász László úrhoz sietőleg elküldeni sziveskedjék s e tárgybani eljárása eredményéről engem minden esetre és mielőbb értesítsen.

Miskolcz Február hó 18-án 1849.

Farkassányi Sámuel
kormánybiztos.

1. Kolosvárról Debreczenbe ideiglenesen átszállított nyomdához szükséges lineák jegyzéke.

1) 25 font egyvonatú	} félpetit vastagságú.
2) 25 font két vonatú	

Debreczen Február 15-én 1849.

Bartók Lukács
gondnok.

VIII.

Feldunai tábor élelmezési kormánybiztosnak.

Folyó évi febr. hó 18-án 842. sz. a kelt hiv. megkeresése folytán ezennel tudósítjuk, hogy mi a helybeli két nyomda tulajdonosait

magunk elébe hivatván, őket a kivánt linea mennyiségnek álladalom részére leendő előállítására felszólítottuk, kiktől amidőn azt, hogy ők e részben csak a nélkülözhetetlen szükséggel vannak ellátva és hogy e részbeni szükségüket magok is idegen helyekről szerezeni kénytelenek, megtudtuk volna e részbeni nyilatkozatukat tőlük írásban kivéttvén, azt a tisztelt kormánybiztos úrnak további hivatalos használat végett '/. ezennel átküldjük.

Kelt Kassán 1849-ik Febr. 20-án tartott tanács ülésből.

Közli: KEMÉNY LAJOS.

UJABB HAZAI ANTIKVÁRIUSI JEGYZÉKEK.

ADORJÁN testvérek, Budapest. Könyvbarátok kalauza. X. évf. 51. sz. 1913. november.

BREYER Mirko, Zagreb. Katalog. XXVII. Slavica. Hungarica. Austriaca. Varia.

KESZEI Albert, Kolozsvár. Erdélyi könyvterjesztő. I. évf. 16. sz. 1913. dec. 15.

KÚN Dániel, Budapest. 39. sz. könyvjegyzék. Általános könyvjegyzék.

RANSCHBURG Gusztáv, Budapest. XX. évf. 98. sz. Könyvjegyzék. 1914 március. Magyar történelmi és más hazai vonatkozású irodalom.